

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 2001
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**

ΚΕΙΜΕΝΟ

**Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΩΝ
ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ**

Για να απαντήσει κανείς στο ερώτημα, ποιος είναι ο ρόλος των διανοουμένων της εποχής μας, πρέπει να έχει διευκρινίσει τι εννοεί με τον όρο «διανοούμενος».

Συνήθως προϋποθέτουμε ότι ένας διανοούμενος πρέπει να είναι ένας άνθρωπος μορφωμένος. Όμως κάθε μορφωμένος δεν είναι και διανοούμενος. Από τον διανοούμενο δεν περιμένει κανείς απλώς να έχει πλούσιες γνώσεις, να είναι καλλιεργημένος ή να κατέχει μια ειδικότητα. Γιατί ο διανοούμενος είναι, όπως δηλώνει και η λέξη, ένας άνθρωπος, που διανοείται κι αυτό σημαίνει, ότι είναι ένας άνθρωπος, που δεν δέχεται τα πράγματα, όπως του προσφέρονται, αλλά τα περνά μέσ' από τη δοκιμασία της δικής του διάνοιας-είναι με άλλα λόγια ένα πνεύμα κριτικό όχι μόνο σε ό,τι αφορά τους άλλους αλλά και σ' ό,τι αφορά τον εαυτό του.

Η κριτική στάση του διανοούμενου τον συνδέει με την διαμαρτυρία. Επειδή ασκώντας κριτική δεν συμβιβάζεται με τα καθιερωμένα, ο διανοούμενος επαναστατεί και διαμαρτύρεται. Το καθιερωμένο σε όλους τους τομείς μοιάζει να είναι ένα σύστημα προσαρμογής δοσμένο από πριν, που λειτουργεί σαν ένας μηχανισμός. Ο διανοούμενος στη δεδομένη περίπτωση αντιπροσωπεύει το πρόσωπο, που αντιστέκεται στον μηχανισμό των θεσμών. Η διαμαρτυρία του είναι μια στάση αρνήσεως, όμως αποτελεί προϋπόθεση για μια θετική αντιμετώπιση, γιατί αίρει την παθητική αδιαφορία, με την οποία οι μάζες δέχονται τα πράγματα.

Η κριτική στάση εξ άλλου προβαίνει μέσ' από μίαν α πό σ τ α σ η. Σε μίαν εποχή σαν τη δική μας, που ο άνθρωπος δεν έχει σχεδόν άλλη εκλογή παρά μόνον ανάμεσα στο πνεύμα της συλλογικής συμπεριφοράς ή της απομόνωσης, το να πάρει κανείς απόσταση από τα πράγματα είναι δύσκολο: γιατί απόσταση αφ' ενός σημαίνει διάσταση προς την παθητική προσαρμογή, αφ' ετέρου όμως δεν σημαίνει και ρήξη με την πραγματικότητα.

Ο διανοούμενος έχει την δύναμη να αποσπάται από τα πράγματα - τις πολιτικές θέσεις, τις καλλιτεχνικές τεχνοτροπίες, τα αξιώματα της συμβατικής ηθικής, τους κοινωνικούς θεσμούς και τα λογής συνθήματα, όχι για να μείνει έξω από την πρακτική ζωή αλλά για να αναμετρηθεί μαζί της.

Η θέση του διανοούμενου μοιάζει κατά πολύ μ' εκείνη του Σωκράτη. Ξεχωρίζοντας από τους πολλούς δεν είναι ένας επαΐων*, δεν είναι ο ειδικός μιας τέχνης, αλλά αυτός, που ανοίγεται προς το όλον κινδυνεύοντας όμως να χαθεί μέσα στην αοριστία. Για να μη χαθεί μέσα στην αοριστία -την ανεύθυνη θεωρητικολογία - ο διανοούμενος σήμερα χρειάζεται πάνω απ' όλα μια υπεύθυνη περισυλλογή. Ο διασκορπισμός της εποχής μας δεν εμφανίζεται μόνο μέσα στην αύξουσα εξειδίκευση, αλλά και μέσα στην καταναλωτική συνείδηση του σημερινού ανθρώπου στη σχέση του με τα αγαθά, που του προσφέρονται στον τομέα της διαβίωσης ή της ψυχαγωγίας.

Για την περισυλλογή του αυτή, που είναι διπλή, δηλ. αφορά τα γύρω του και τον εαυτό του, ο διανοούμενος της εποχής μας έχει λοιπόν να παλαίψει σκληρά. Η περισυλλογή του δεν είναι μια ασκητική φυγή, είναι μια υπεύθυνη περισυλλογή, που κατορθώνει να ξεπεράσει την επικαιρότητα και να προσδώσει στη στιγμή το βάθος της μνήμης και του σχεδιασμού. Τον διανοούμενον, αν είναι ζωντανός πνευματικός άνθρωπος, δεν τον ενδιαφέρει τόσο το παρελθόν και το μέλλον όσο το παρόν. Το παρόν είναι αυτό, μέσα στο οποίο δοκιμάζεται.

επαΐων· αυτός που αισθάνεται, καταλαβαίνει, ξέρει

(Κώστα Π. Μιχαηλίδη, *Οικείωση και Αλλοτρίωση*, διασκευή)

- A.** Για την προετοιμασία μιας ομαδικής εργασίας στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, διάβασες το παραπάνω κείμενο. Να γράψεις μια περίληψη του κειμένου αυτού, με την οποία θα ενημερώσεις τα άλλα μέλη της ομάδας σου για το περιεχόμενό του (80-100 λέξεις).

Μονάδες 25

- B1.** Να αναπτύξετε σε 60-80 λέξεις το νόημα του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: «Ο διασκορπισμός της εποχής μας δεν εμφανίζεται μόνο μέσα στην αύξουσα εξειδίκευση, αλλά και μέσα στην καταναλωτική συνείδηση του σημερινού ανθρώπου στη σχέση του με τα αγαθά, που του προσφέρονται στον τομέα της διαβίωσης ή της ψυχαγωγίας».

Μονάδες 5

- B2** «Συνήθως προϋποθέτουμε ... ή της ψυχαγωγίας». Για κάθε παράγραφο του αποσπάσματος αυτού να γράψετε έναν πλαγιότιτλο.

Μονάδες 5

- B3.** Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις με τη σημασία που έχουν στο κείμενο: **περισυλλογή, συμβιβάζεται, αοριστία, διαμαρτυρία, ενδιαφέρει, διάνοια.**

Μονάδες 6

B4. ψυχαγωγία, τεχνοτροπίες: Να σχηματίσετε τέσσερις νέες σύνθετες λέξεις χρησιμοποιώντας για καθεμιά από ένα (διαφορετικό κάθε φορά) συνθετικό των παραπάνω λέξεων.

Μονάδες 4

B5. όμως, ή, γιατί, αλλά (το πρώτο του κειμένου), **με άλλα λόγια:** Ποια νοηματική σχέση εκφράζει η χρήση καθεμιάς από τις παραπάνω λέξεις στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου;

Μονάδες 5

Γ. Σας δίνεται η ευκαιρία, με αφορμή μια πολιτιστική εκδήλωση του σχολείου σας, να συναντήσετε έναν διανοούμενο. Ποιες σκέψεις σας θα του εκθέτατε σχετικά με το πώς πρέπει να συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν σήμερα τη νεολαία; (Να καταγράψετε τις σκέψεις σας αυτές σ' ένα δοκίμιο πειθούς 500-600 λέξεων, το οποίο θα του επιδώσετε κατά τη συνάντησή σας.)

Μονάδες 50

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 30 ΜΑΪΟΥ 2001
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ :
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ - ΕΚΦΡΑΣΗ - ΕΚΘΕΣΗ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

«Η προσωπικότητα τελικά και όχι το πτυχίο είναι το κύριο διαβατήριο για μια επιτυχημένη σταδιοδρομία στον εργασιακό χώρο. Για τις διοικητικές θέσεις στον ιδιωτικό τομέα, τα απαραίτητα προσόντα για να σταδιοδρομήσει κάποιος, εκτός από τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, αποτελούν η γνώση μιας ξένης γλώσσας, η πολύ καλή χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και το πτυχίο. Στο δημόσιο τομέα, αντιθέτως, κυριαρχούν τα τυπικά προσόντα, δηλαδή το πτυχίο και το μεταπτυχιακό, ενώ τα προσωπικά στοιχεία δεν παίζουν σχεδόν κανένα ρόλο.

Τα δεδομένα που ίσχυαν μέχρι πρότινος στην αγορά εργασίας έχουν ανατραπεί, οι απαιτήσεις έχουν αλλάξει και τα πρώτα "θύματα" αυτής της αλλαγής είναι, κατά κύριο λόγο, οι νέοι, των οποίων η ανεργία καλπάζει, αλλά και οι ίδιοι οι εργαζόμενοι, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια νιώθουν έντονη εργασιακή ανασφάλεια. Ο μεγάλος ανταγωνισμός που έχει επέλθει στην αγορά εργασίας έχει προκαλέσει εργασιακή ανασφάλεια, η οποία, σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, επιδεινώνεται ακόμη περισσότερο από τον πολύ σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η προσωπικότητα στην πρόσληψη αλλά και στην επαγγελματική ανέλιξη.

Ο ακριβής προσδιορισμός των προσωπικών στοιχείων, τα οποία θεωρούνται σημαντικά για να προσληφθεί ένας νέος και που θα πρέπει να διαθέτει ένας εργαζόμενος, ποικίλλει από εταιρεία σε εταιρεία. Οι περισσότερες απόψεις όμως συγκλίνουν στο θέμα της ευελιξίας και της προσαρμοστικότητας στα νέα δεδομένα, στην ομαδικότητα, στην αντοχή υπό πίεση και στην ικανότητα συνεργασίας με άτομα από διαφορετικές κουλτούρες. Ένα στέλεχος σήμερα δεν αρκεί να κάνει σωστά τη δουλειά του και να εκτελεί απλώς τα καθημερινά καθήκοντά του με συνέπεια. Χρειάζεται να προβληματίζεται στη δουλειά του, να αναζητεί διαρκώς τρόπους βελτίωσης, έτσι ώστε η δουλειά να γίνεται καλύτερα, οικονομικότερα, ταχύτερα και

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

αποτελεσματικότερα. Δεν αρκεί η απλή ένταξη και υποταγή στο σύστημα της επιχείρησης, πρέπει να γίνεται συνεχής προσπάθεια βελτίωσής του. Πέρα από αυτή τη σημαντική ικανότητα, ανάμεσα στα άλλα χαρακτηριστικά που ζητεί η αγορά εργασίας είναι η διάθεση και ικανότητα για συνεχή εκσυγχρονισμό γνώσεων και ικανοτήτων. Ένα άλλο ζητούμενο είναι η εξωστρέφεια, δηλαδή η θεώρηση των πραγμάτων από μια οπτική γωνία πέρα από τη δική του εργασία, το δικό του αντικείμενο, το τμήμα ή την επιχείρηση. Η ικανότητα δηλαδή να έχει κανείς "το μάτι του στραμμένο προς τα έξω", προς το τι κάνουν και πώς λειτουργούν στο εξωτερικό της επιχείρησης. Τελευταία και ιδιαίτερα σημαντική απαίτηση των επιχειρήσεων είναι η ομαδικότητα. Οι επιχειρήσεις ζητούν ανθρώπους οι οποίοι μπορούν να λειτουργούν αποτελεσματικά στο πλαίσιο μιας ομάδας.

Μια από τις αλλαγές που έχουν σημειωθεί τα τελευταία χρόνια είναι και το γεγονός ότι ο εργαζόμενος αλλάζει πολλές θέσεις εργασίας σε διαφορετικές εταιρείες. Υπολογίζεται ότι, από τη στιγμή που θα προσληφθεί ένας νέος ως τη συνταξιοδότησή του, αλλάζει κατά μέσο όρο 10 εργοδότες, σύμφωνα με στοιχεία που προέρχονται από την Αμερική. Το άτομο που αναζητά εργασία θα πρέπει να διαθέτει μια πολύ καλή γενική παιδεία για να μπορεί να αντεπεξέρχεται στις διαφορετικές κάθε φορά εργασιακές απαιτήσεις. Η υπερβολική εξειδίκευση δηλαδή στις διοικητικής υφής εργασίες χάνει πλέον την αίγλη της.

Πέρα όμως από τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, υπάρχουν και τα τυπικά προσόντα που πρέπει να διαθέτει ένας νέος ο οποίος θέλει να ξεκινήσει τη σταδιοδρομία του σήμερα, προκειμένου να βρει δουλειά στο χώρο των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Στα τυπικά προσόντα περιλαμβάνονται το πτυχίο και το μεταπτυχιακό, η γνώση ξένων γλωσσών και ιδιαιτέρως της αγγλικής και η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή. Επιθυμητή είναι η γνώση μιας δεύτερης ξένης γλώσσας. Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε ότι, τις περισσότερες φορές, ζητείται και η εργασιακή πείρα που συνήθως προσδιορίζεται γύρω στα ένα ως δύο χρόνια».

Από τον ημερήσιο τύπο.

ΘΕΜΑΤΑ:

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια σε 80 – 100 λέξεις.

Μονάδες 25

B. 1. Να εκθέσετε σε μια παράγραφο 5-6 σειρών το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου:

«Τα δεδομένα που ίσχυαν μέχρι πρότινος στην αγορά εργασίας έχουν ανατραπεί, οι απαιτήσεις έχουν αλλάξει και τα πρώτα "θύματα" αυτής της αλλαγής είναι, κατά κύριο λόγο, οι νέοι. »

Μονάδες 5

2. Για κάθε παράγραφο του κειμένου που σας δόθηκε να χρησιμοποιήσετε μια δική σας φράση ή μια φράση του κειμένου για πλαγιότιτλό της.

Μονάδες 10

3. Χρησιμοποιώντας καθεμία από τις παρακάτω λέξεις γράψτε από μια δική σας πρόταση, ώστε να φαίνεται η σημασία της λέξης. (Οι λέξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε οποιοδήποτε αριθμό ή πτώση).

ανασφάλεια, ανταγωνισμός, συγκλίνουν, πλαίσιο, βελτίωση.

Μονάδες 5

4. Σύμφωνα με το κείμενο «Η προσωπικότητα και όχι το πτυχίο είναι το κύριο διαβατήριο για μια επιτυχημένη σταδιοδρομία στον εργασιακό χώρο. »

Να εντοπίσετε στο κείμενο πέντε (5) επιχειρήματα που στηρίζουν αυτή την άποψη και να τα γράψετε.

Μονάδες 5

Γ. «Υπολογίζεται ότι, από τη στιγμή που θα προσληφθεί ένας νέος ως τη συνταξιοδότησή του, αλλάζει κατά μέσο όρο 10 εργοδότες, σύμφωνα με στοιχεία που

προέρχονται από την Αμερική. Το άτομο που αναζητά εργασία θα πρέπει να διαθέτει μια πολύ καλή γενική παιδεία για να αντεπεξέρχεται στις διαφορετικές κάθε φορά εργασιακές απαιτήσεις. Η υπερβολική εξειδίκευση στις διοικητικής υφής εργασίες χάνει πλέον την αίγλη της».

Με αφορμή τις παραπάνω θέσεις να αναπτύξετε τις προσωπικές σας απόψεις σε ένα άρθρο, που θα διαβάσετε στους συμμαθητές σας στο μάθημα του επαγγελματικού προσανατολισμού.

(400-500 λέξεις)

Μονάδες 50

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα δεν θα τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν.
Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης : Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : Μια (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**